

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
2/25 Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського,
доктору педагогічних наук
проф. Данилевич М.В.

Відгук

офіційного опонента доктора наук з фізичного виховання і спорту, доцента кафедри теорії та методики фізичної культури Мандюка Андрія Богдановича на дисертаційну роботу Крижановського Валерія Олеговича за темою – «Розвиток професійно-важливих психофізичних якостей особового складу Національної гвардії України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми. На тлі військової агресії проти України першочерговими є завдання підвищення рівня різних аспектів підготовленості особового складу силових структур, відповідальних за обороноздатність країни. Динамічні та швидкозмінні умови, які пов'язані з сучасною війною, виявили цілу низку проблем підготовки солдатів та офіцерів для ефективного виконання специфічних завдань. Традиційні підходи та практики щодо змісту професійної, загальної та спеціальної фізичної підготовки у силових структурах вимагають вдосконалення, оптимізації, а інколи й цілковитого перегляду для відповідності сучасним викликам у сфері безпеки й оборони. Таким чином, наукові дослідження цієї тематики безумовно стають пріоритетними, з високим рівнем актуальності та потенційною практичною значущістю.

На сьогодні вплив професійно важливих якостей на ефективність діяльності окремих силових структур України є предметом дослідження різних авторів (Курченко С. М., 2021; Мельніков А., 2022; Кіричевська Е., 2024 та ін.). Традиційно вивчають й особливості фізичної підготовленості військовослужбовців в Україні і за кордоном (Жембровський С., 2021; Одеров А., 2022; Романчук О., 2024).

Поряд з іншими силовими структурами особовий склад Національної гвардії України виконує низку важливих завдань пов'язаних з особливо високим рівнем фізичного та психічного навантаження. Слід проте зазначити,

що не систематизовані дані щодо характеристики рухової активності, яка сприяє формуванню провідних професійно-важливих якостей у особового складу Національної гвардії чи працівників Міністерства внутрішніх справ не дозволяють встановити, які професійно-важливі якості корелюють із показниками психофізичної підготовленості.

Недостатньо вивченими залишаються й ефективні підходи відбору особового складу для призначення на офіцерські посади для подальшого виконання важливих завдань у секторі оборони.

Зазначені положення актуалізують обрану здобувачем тему дослідження. Для вирішення поставлених завдань дослідження, автором використано групи методів, які широко застосовуються для вивчення різних питань фізичного виховання, зокрема: загально-наукові теоретичні методи; емпіричні методи, метод експертного оцінювання та методи математичної статистики.

Актуальність дисертаційної роботи підтверджується її виконанням у межах теми науково-дослідної роботи кафедри теорії і методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського на 2017–2020 рр. «Теоретико-методичні аспекти оптимізації рухової активності різних груп населення» (протокол засідання вченої ради ЛДУФК № 4 від 17.11.2016).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Автором виявлені актуальні питання в галузі науки з фізичного виховання та спорту й відповідно до цього коректно сформульовано тему, об'єкт і предмет дослідження, визначено мету роботи та завдання для її досягнення. Аргументованість наукових положень дисертації обумовлена:

- відповідністю предметної спрямованості дисертаційного дослідження паспорту наукової спеціальності 017 Фізична культура і спорт (01 Освіта / педагогіка);
- обраною методологією та застосованими методами дослідження для повноцінного вирішення поставлених завдань;

- належною організацією дослідження та його логічною структурою;
- достатнім масивом сучасних джерел наукової інформації за темою дослідження, що систематизовані та використані з дотриманням вимог академічної доброчесності;
- коректним аналізом нормативно-правових та законодавчих документів з досліджуваної проблеми;
- здійсненою апробацією результатів дослідження під час різних наукових заходів, у тому числі міжнародних конференцій.

Висновки дисертації узгоджуються із завданнями роботи й базуються на результатах проведених теоретичних та емпіричних досліджень.

Достовірність і новизна отриманих наукових результатів.

Достовірність результатів проведеного дослідження підтверджується валідністю використаних педагогічних, соціологічних та психодіагностичних методів дослідження, експертного оцінювання та методів математичної статистики, чисельністю учасників та тривалістю дослідження, а також ґрунтовністю проведеного аналізу наукової та методичної літератури, коректністю оперування загальнонауковими методами теоретичного пізнання (індукція, дедукція, аналіз і синтез, порівняння).

У ході проведеного дослідження автором отримані результати, що мають відповідну наукову новизну:

- обґрунтовано технологію розвитку професійно-важливих якостей курсантів закладів вищої освіти Національної гвардії України засобами спорту та фізичної підготовки, яка відрізняється від сучасних теоретичним та емпіричним обґрунтуванням її структури і змісту;
- обґрунтовано характеристики курсантів за типами поведінки, що відрізняються за комплексом професійно-важливих психофізичних якостей, що дозволяє індивідуалізувати процес фізичної підготовки і спорту;
- встановлено факт недооцінювання молодшими офіцерами значення розвитку спритності (відчуття ритму, утримання динамічної рівноваги) та швидкості (часу простої реакції на зоровий подразник), когнітивних показників

(довготривалої пам'яті, зосередженості уваги та логічного мислення) для успішного виконання ними службових обов'язків за призначенням;

Отже, здобувачем отримані нові та достовірні наукові знання, що мають важливе теоретичне та прикладне значення як для галузі науки з фізичного виховання та спорту, так і для споріднених з нею напрямів наукового пошуку.

Практична значущість дисертаційної роботи полягає у розробленні технології розвитку професійно-важливих якостей курсантів закладів вищої освіти Національної гвардії України засобами спорту та фізичної підготовки.

Результати дослідження та відповідні рекомендації використано для підготовки теоретико-методичних матеріалів до курсу лекцій у Львівському державному університеті фізичної культури імені Івана Боберського, Київського інституту Національної гвардії України, Національної академії Національної гвардії України.

Прикладна спрямованість основних положень та висновків дисертації визначена тим, що отримані автором результати дослідження можна застосовувати у закладах вищої освіти для покращення психофізичної підготовленості курсантів та працівників структур сектору безпеки й оборони України. Використання запропонованої технології дозволить скорегувати відповідні форми і методи підготовки майбутніх спеціалістів системи Міністерства внутрішніх справ.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

За темою дисертації опубліковано 15 праць, які містять основні наукові результати дослідження, серед яких 2 внесено до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 6 – наукових фахових видань категорії Б, 6 – засвідчують апробацію матеріалів дисертації, 1 – додатково відображає наукові результати дисертаційної роботи.

Порівняльний аналіз змісту вказаних публікацій та змісту дисертаційної роботи засвідчив, що її основні положення в повному обсязі репрезентовані у відповідних наукових виданнях. У кінці висновків до розділів дисертації автор

надав посилання на власні наукові праці, у яких викладені основні положення цього розділу.

Характеристика змісту дисертації, її завершеності та ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації.

Дисертаційна робота є завершеною роботою, що викладена на 224 сторінках друкованого тексту, із них – 196 сторінок основного тексту. Дисертаційну роботу ілюстровано 7 рисунками та 52 таблицями. У роботі використано 199 літературних джерел, із яких 103 – латиницею. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків та списку використаної літератури. Структура дисертації відповідає встановленим вимогам, логічно побудована і сприяє розкриттю теми дослідження, досягненню його мети шляхом виконання визначених завдань.

В анотації подано короткий виклад основних наукових положень дисертаційної роботи та ключові слова українською та англійською мовами, а також список опублікованих праць за темою дисертації.

У *вступі* подано загальну характеристику дисертації: обґрунтування актуальності обраної теми дослідження; мета і завдання роботи відповідно до об'єкта та предмета дослідження; методологія та перелік використаних наукових методів дослідження; наукова новизна та практичне значення отриманих результатів; особистий внесок здобувача; апробація матеріалів дисертації; кількісні характеристики публікацій здобувача за темою дисертації; структура роботи та її загальний обсяг.

У *першому* розділ «Психофізична підготовка працівників структур сектору безпеки й оборони України» автором проаналізовано дослідження щодо особливостей фізичної підготовки в силових структурах, морально-психологічні якості та психоемоційний стан як важливі складники формування ефективного фахівця. Окремо проаналізовано наукові джерела щодо взаємозв'язку між фізичною підготовкою, когнітивними і морально-психологічними якостями.

У другому розділі «Методи й організація дослідження» представлено загальну методологію дослідження та описано особливості використання відповідних методів. Матеріал проілюстровано формулами і таблицями. В тексті розділу подано основні етапи проведення дослідження.

Третій розділ дисертації «Професійно важливі психофізичні якості особового складу національної гвардії України» містить результати опитування офіцерів Національної гвардії України, проведеного з метою з'ясувати професійно-важливі якості та чинники, які обумовлюють формування психофізичної підготовленості особового складу для здійснення ними ефективної військово-професійної діяльності.

Опитування мають логічну побудову, а їхні результати належним чином проілюстровані рисунками та таблицями.

У четвертому розділі роботи «Рівень психофізичної підготовленості курсантів закладів вищої освіти національної гвардії України до військово-професійної діяльності в сучасних умовах» представлено результати тестування та опитування курсантів закладів вищої освіти Національної гвардії України, для визначення рівня сформованості професійно важливих якостей особового складу. Обґрунтовано зміст технології розвитку професійно-важливих якостей курсантів закладів вищої освіти Національної гвардії України засобами спорту та фізичної підготовки.

Результати власних досліджень автора підтверджені відповідними методами математичної статистики.

П'ятий розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» узагальнює дані досліджень інших авторів з теми дослідження та порівнює їх з власними результатами автора. Зокрема, виділено наукові напрямки та дослідження, що були підтверджені, доповнені та вдосконалені. Особливий акцент зроблено на обґрунтуванні отриманих автором нових наукових знань. У розділі подано рівні новизни, яким відповідають отримані результати дослідження.

У висновках чітко та конкретно сформульовані головні результати дослідження, що мають важливе значення для теорії та практики фізичної

культури, фізичного виховання різних груп населення. Висновки є обґрунтованими та логічними, відповідають змісту дисертаційної роботи, поставленим завданням та підтверджують досягнення визначеної мети.

Список використаних джерел сформовано в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків та оформлено за стилем Vancouver.

Дисертаційна робота містить додатки, до яких включені акти впровадження результатів дослідження, детальні результати опитування респондентів, анкети, перелік наукових праць автора за темою дисертації.

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації. Відзначаючи позитивні сторони змісту дисертаційної роботи, доцільно висловити окремі зауваження, побажання та дискусійні положення:

1. На нашу думку в II розділі дисертації в описі методів дослідження доцільно було б наочно представити характеристику респондентів, що приймали участь в опитуваннях, з даними про розмір вибірки, вік, стать та інші особливості відповідного контингенту. Натомість така інформація наявна в текстовій формі в переліку етапів дослідження.

2. У тексті роботи автор неодноразово стверджує, що спритність відноситься до надважливих професійних якостей для особового складу Національної гвардії України, а рівень її рівень розвитку в курсантів не є високим про що свідчать результати власних досліджень (висновок 3). Водночас, в тексті роботи не подано жодних рекомендацій чи власної думки автора щодо можливих практичних кроків, які б сприяли підвищенню рівня розвитку спритності серед відповідного контингенту. Відсутня також відповідна дискусія щодо окресленої проблематики у 5 розділі дисертації.

3. Висновок 3 загальних висновків до роботи, на нашу думку дублює деякі положення представлені у попередніх розділах, а також містить загальновідому інформацію, яка не потребує окремого висвітлення, зокрема теза про те, що: «регулярні заняття спортом сприяють покращенню здатності контролювати депресію та тривожність» видається зайвою.

4. Стилїстика викладу матеріалу у розділі 5 на нашу думку потребує більш критичного осмислення власних наукових досягнень автора та

порівняння їх з науковими здобутками інших авторів. Натомість автор зосередився на констатації та підкресленні важливих моментів власних наукових результатів.

5. У роботі мають місце окремі стилістичні, редакційні та технічні неточності.

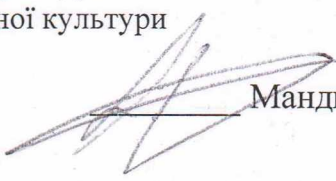
Вказані вади та спірні питання не знижують актуальності, наукової цінності і практичної значущості дисертації та не суперечать загальному позитивному висновку.

Висновок

Дисертація Крижановського Валерія Олеговича «Розвиток професійно-важливих якостей особового складу Національної гвардії України засобами спорту і фізичної підготовки» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну та практичне значення відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01. 2022 р. № 44), а її автор Крижановський Валерій Олегович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри теорії і методики фізичної культури
Львівського державного університету фізичної культури
імені Івана Боберського

Мандюк Андрій Богданович

Проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зв'язків Львівського державного
університету фізичної культури імені Івана Боберського
доктор наук з фізичного виховання та спорту,
професор

Пітин Мар'ян Петрович

